

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ

**МЕТОДИКА РОБОТИ З ТЕКСТАМИ РІЗНИХ СТИЛІВ ПІД
ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА
ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 2 курсу 211М групи
Спеціальності 013 Початкова освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Початкова освіта

Рибка Тетяна Олександрівна

Керівник к.філол.н., доцентка Мироненко О.В.
Рецензентка вчитель початкових класів, спеціаліст
другої категорії ЗЗСО №41 Херсонської міської
ради М.Б. Ковба

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи роботи з текстами різних стилів під час вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням».....	7
1.1. Текст як синтаксична одиниця.....	7
1.2. Види текстів різних стилів, їх характеристика.....	10
1.3. Роль і значення текстів різних стилів для майбутніх вчителів початкової школи.....	17
РОЗДІЛ 2. Методика роботи з текстами різних стилів під час вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням»....	21
2.1. Аналіз програм і навчально-методичної літератури.....	21
2.2. Система вправ для роботи з текстами різних стилів.....	26
2.3. Результати експериментального дослідження.....	35
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41
ДОДАТКИ.....	45
ДОДАТОК А. Практичне заняття з курсу «Українська мова за професійним спрямуванням для студентів II курсу на тему «Жанри наукового стилю, їх характеристика».....	45
ДОДАТОК Б. Кодекс академічної доброчесності.....	48

ВСТУП

Актуальність роботи. У сучасному світі з кожним роком все більше уваги приділяється рівню освіченості людини. ХХІ століття – це період реформ, в тому числі й освітніх.

Культура фахової мови – конкретно-історичне явище, яке реалізується в повсякденній комунікації кожної людини. Мовну культуру фахівця визначаємо під час володіння професійною мовою, дотримання норм літературної мови, уміння правильно та виразно висловлюватися, використовуючи різні стилістичні засоби української мови уміло та за призначенням. Важливу роль у розвитку культури професійної освіти відіграє мовна освіта, її метою є формування професійної мовнокомунікативної компетентності індивіда. Мовна освіта не обмежується лише мовним навчанням, а й передбачає і мовне виховання та формування усвідомленої позитивної мовної поведінки.

Професійна діяльність базується саме на наукових знаннях, саме тому важливим показником культури професійної мови є дотримання стильових норм наукового стилю. Науковий стиль має такі характеристики як абстрагованість, інформативність, понятійність, предметність, логічність, узагальненість, однозначність, точність, логічність викладу. Досягається це шляхом використання різних мовних одиниць, серед яких важливу роль відіграють терміни.

Показником професійності комунікатора вважають доречно вжите слово або ж словосполучення. Чистота, правильність, виразність, багатство відіграють у мовленні важливу роль і показують на скільки розвинута культура мовлення, яка характеризує людину в професійній діяльності.

Над питанням роботи з текстами різних стилів працювали вчені: М. Вашуленко, М. Плющ, О. Савченко, О. Мироненко, Р. Шиян, М. Пентилюк, С. Єрмоленко та інші.

Стиль – це різновид літературної мови, який функціонує в певній сфері суспільної діяльності мовців. Стиль має свої особливості добору й використання таких мовних засобів як лексика, фразеологія, граматичні форми, типи речення тощо. У кожного стилю є своя сфера поширення (коло мовців), призначення (функція впливу, повідомлення тощо), систему мовних засобів та стилістичні норми, що оберігають дану систему та роблять її стійким стилем.

Текст вважають основним засобом комунікації. Саме текст є продуктом мовленнєво-мисленнєвої діяльності мовця і предметом сприймання іншого індивіда. Здатність розуміти і правильно будувати різні типи тексту з урахуванням специфіки конкретної мовленнєвої ситуації покладена в основу мовнокомунікативної компетентності.

Робота з текстом – одна з провідних робіт під час вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням», вона має бути послідовною та систематичною. Саме під час роботи з текстами різних стилів майбутні вчителі початкової освіти закріплюють знання та навички з мовних норм (орфоепічних, орфографічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних, пунктуаційних) вправно користуються лексичними засобами у певній контекстній ситуації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерське дослідження виконувалося відповідно до науково-дослідної ініціативної теми кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти «Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності сучасного педагога дошкільної та початкової освіти» (державний реєстраційний номер 0117U003762).

Мета дослідження - проаналізувати методику роботи з текстами різних стилів під час вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням».

Гіпотеза дослідження полягає в припущенні того, що застосування різноманітних вправ з текстами різних стилів сприятиме збагаченню мовлення майбутніх вчителів початкових класів.

Досягнення мети дослідження й перевірка висунутої гіпотези передбачають розв'язання таких взаємопов'язаних теоретичних і практичних завдань:

- 1) проаналізувати програми і навчально-методичну літературу з теми дослідження;
- 2) охарактеризувати текст як синтаксичну одиницю;
- 3) розглянути тексти різних стилів;
- 4) з'ясувати роль і значення текстів під час вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням»;
- 5) дібрати вправи для роботи з текстами різних стилів у вищому навчальному закладі;
- б) розробити та організувати експериментальне дослідження роботи з текстами різних стилів.

Об'єктом дослідження є процес роботи з текстами різних стилів у вищому навчальному закладі.

Предметом дослідження є особливості методологічної роботи з текстами різних стилів під час вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням».

Методи дослідження: аналіз мовознавчої, літературознавчої, методичної літератури з теорії навчання української мови; вивчення нормативних документів; педагогічне спостереження; дослідження, аналіз та підбір вправ для роботи з текстами різних стилів у вищому навчальному закладі.

Практична значущість дослідження: матеріали магістерської роботи можуть бути використані студентами під час написання курсових робіт з методики навчання української мови, під час підготовки студентами до практичних занять.

Апробація: результати дослідження були прослухані та обговорені на II Міжнародній науково-практичній конференції «INNOVATIONS AND PROSPECTS OF WORLD SCIENCE» 6-8 жовтня 2021 р. (Ванкувер, Канада). Відповідно до одержаних результатів наукового дослідження опублікована стаття на тему «Методика роботи з текстами різних стилів у процесі вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням»» у збірнику наукових праць «Innovations and prospects of world science. Proceedings of II International Scientific and Practical Conference» (October 6-8, 2021).

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОБОТИ З ТЕКСТАМИ РІЗНИХ СТИЛІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

1.1. Текст як синтаксична одиниця

На сьогодні найвищим рівнем мовної системи є текст. За допомогою тексту ми передаємо власні думки в усній або писемній формі. Саме текст – це реальна одиниця спілкування у мовознавчій науці.

У навчальному посібнику Шкуратяна Н.Г., Шевчук С.В. «Сучасна українська літературна мова» ми знайомимося з таким визначенням тексту: «текст — об'єднаний і змістом, і граматично писемний чи усний мовленнєвий масив, основними показниками якого є зв'язність і цілісність» [37, с.770].

Кожен текст складається з певної кількості речень, які поєднуються в одне ціле. Кожне речення несе власне повідомлення і є взаємопов'язаним з іншими реченнями.

«Речення – це мінімальна комунікативна одиниця, яка складається із слова чи кількох слів, об'єднаних за граматичними законами, і характеризується відносною смисловою та інтонаційною завершеністю» [21, с 324].

Кожне речення має граматичну основу – головні члени речення. В залежності від кількості граматичних основ у реченні, останні поділяються на прості та складні.

Речення, в якому наявна одна граматична основа - є простим.

Речення, в якому нараховуємо дві або ж більше граматичних основ – складне.

Граматичний центр також має свою різновидність: якщо він представлений лише одним головним членом речення, то це

односкладний граматичний центр; якщо він представлений і підметом, і присудком – це двоскладний граматичний центр; якщо ж представлений нерозкладним граматичним центром – це нечленований граматичний центр.

За Вашуленко М. С. текст має такі ознаки: «цілісність змісту, зв'язність викладу, структурна організація, смислова завершеність, точність» [4, с.334].

Як зазначає Мироненко О.В., «показником змістовності мовлення є доцільний і правильний виклад думок, де розкривається мета повідомлення. Логічна структуризація виявляється на рівні мислення, здатності професійно добирати та користуватися мовними засобами. Доречно вжите слово чи словосполучення у текстовій основі – це показник високопрофесійної підготовки комунікатора. Важливу роль у мовленні відіграють і чистота, багатство, виразність, правильність, що показують наскільки розвинутою є культура мовлення, що характеризує людину в професійній діяльності» [3, с.37].

Текстом може бути як певна кількість речень, так і одне речення. Головне в такому тексті - завершена думка. Таким прикладом текстів є прислів'я та приказки; крилаті вислови або ж заклики.

Складне синтаксичне ціле або ж надфразна єдність, прозова строфа - це найменша реальна одиниця тексту [37, с.770].

«Складне синтаксичне ціле (надфразна єдність) — це об'єднання пов'язаних змістом і будовою двох або більше речень у композиційно-синтаксичну конструкцію» [37, с.770].

За способом зв'язку між реченнями, які утворюють складне синтаксичне ціле, розрізняємо два основні його структурні типи [37, с. 771]:

- 1) складне синтаксичне ціле з паралельним зв'язком компонентів;
- 2) складне синтаксичне ціле з ланцюговим зв'язком компонентів.

Таблиця 1.1

Структурні типи складного синтаксичного цілого

Структурні типи:	Приклад
Речення, що пов'язані паралельним зв'язком відносно самостійні, поєднані між собою лише смисловими відношеннями.	<i>Село! О, скільки любих, чарівних споминів пробуджується в моєму старому серці при цьому милому слові - село! (Т. Шевченко).</i>
Речення за ланцюгового зв'язку, є більш взаємопов'язані між собою, залежні один від одного, одне речення розкриває суть іншого.	<i>Спочатку малина буває біла. Вона ще зовсім незріла, їсти її не можна. Далі вона стає рожевою. Ще далі – яскраво-рожевою. Проте вона ще несмачна – тверда, кисла або «ніяка». Та ось малина достигла – стала м'якою, пахучою, солодкою. А колір? Якого кольору стигла малина? Якимось одним словом цей колір назвати важко: вона і червона, і рожева водночас, а ще наче синюватим туманцем вкрита. А як перезріє, стає темною, коричнево-сизою. А. Коваль).</i>
Часто у текстах ми можемо побачити сполучення паралельного і ланцюгового зв'язків, такі зв'язки називають складним синтаксичним цілим	<i>Сонце розплющило очі. Кинуло на галяву золотистий сніп променів. Закортіло синичці Щибетушці погрітися на Сонці, та воно вже завершило до заходу. Ой лишенько! Воно ж, мабуть, спросоння заблукало! Адже влітку воно підіймалося набагато вище. (Н. Приходько).</i>

Абзац й складне синтаксичне ціле – зовсім різні поняття.

Абзац — пов'язана змістом частина тексту від одного відступу до іншого [37, с. 772].

Абзац – логічно завершені частини [4, с. 335]. Кожна наступна частина у тексті починається із нового рядка — абзацу.

Взагалі до будь якого абзацу ми можемо дібрати окремий заголовок, який характеризуватиме дану частину тексту.

Заголовок – назва будь-якого твору, статті, газети, журналу.

Мироненко О. В. виділяє в тексті три логічні частини - зачин, основну частинку й кінцівку [18].

Зачин – це початок тексту, у якому стисло визначається тема висловлювання [4, с. 312].

«Основна частина – це найпоширеніша частина тексту, в якій розкривається весь зміст висловлювання» [4, с. 312].

Кінцівка – це своєрідний висновок з усього сказаного [4, с. 312].

У кожному тексті є своя тема й мета. Тема частіше визначається в заголовку, це те про що розповідають усі речення даного тексту. Мета – це головна думка тексту, те, що хотів нам донести автор.

Отже, текст — це набір речень, які взаємозв'язані між собою. Основні показники тексту - це зв'язність та цілісність. Текст характеризується такими ознаками: цілісністю змісту, зв'язністю викладу матеріалу, структурною організацією, смисловою завершеністю, точністю висловлювань. Будь-який текст має таку структуру: зачин, основна частина та кінцівка.

1.2. Характеристика текстів різних стилів

Текст виступає засобом передачі думок або певної інформації.

Виділяють такі функційні стилі: художній, публіцистичний, науковий, офіційно-діловий та розмовний.

«Функційний стиль – це різновид мовлення, що обслуговує певну сферу суспільної діяльності мовців і відповідно до цього має свої особливості добору й використання лексичних, граматичних, фразеологічних та інших мовних засобів»[3, ст.52].

Художній стиль – стиль, мета якого є вплив за допомогою засобів художнього слова через систему образів на свідомість читачів, виконує функцію естетичного впливу. Даний стиль використовується в літературній сфері, сфері мистецтва, творчій діяльності, культурній та освітній сферах. Реалізується в таких жанрах як роман, повість, балада, драма, мелодрама тощо. Художній стиль характеризується образністю, поетичністю, естетикою мовлення.

Приклад даного тексту:

Золотиста, різнобарвна, кольорова осінь. Повітря пахне чистотою, свіжістю. Птахи літають, кружляють в небі. Деякі готуються до зими, деякі відлітають у теплі краї.

Листя злітає з дерев: червоне, жовте, коричневе, зелене. Погода змінюється з кожним днем. А по вулиці бігають веселі, гомінкі діти, які поспішають до школи чи садочку.

В лексичі зазначеного стилю переважають слова конкретно-чуттєвого сприймання – назви дій, явищ, ознак; час від часу використовуються жаргонізми, просторіччя, діалектизми; в основному вживаються тропи - епітети, метафори, порівняння тощо.

Публіцистичний стиль – стиль, який вживається у сфері громадсько-політичного життя. Мета даного стилю – переконати, пропагувати, активно впливати на читачів задля вирішення суспільно-політичних проблем. Реалізується у таких жанрах як засоби масової інформації, нариси, статті тощо. Публіцистичний стиль характеризується спрямованістю на новизну, інформаційністю, політичною, суспільною, морально-етичною оцінкою, образністю, точністю, переконливістю та ін.

Приклад даного тексту:

Одна з важливих екологічних проблем України на сьогоднішній день - проблема утилізації відходів і їх переробка. В Україні діє близько 800 звалищ (за офіційними даними), на яких загальна кількість сміття понад 35 млрд. т. Кожного року приблизно на 700-800 тисяч тон зростає це

число. Загальна площа звалищ займає 4% площі України – за інформацією Міністерства екології та природних ресурсів. Даний розвиток подій є дуже небезпечним, адже речовини, які виділяються під час хімічних реакцій здатні нанести велику шкоду навколишньому середовищу.

Зазначений стиль має політичний заклик, вживаються різні терміни, точні дати або найменування. Активно використовуються окличні речення, риторичні запитання та звертання.

Таблиця 1.2.

Мовні особливості публіцистичного стилю

<p>Мовні особливості [41]:</p>
<p>а) на лексичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уживання поряд з нейтральною лексикою слів, що мають емоційно-експресивне забарвлення (трудівник, посланець, звершення, гарант, авангард); - фразеологізми публіцистичного стилю (гаряча точка, школа мужності, мирний наступ); - уживання слів у переносному значенні;
<p>б) на граматичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вживання у формі множини іменників, що не піддаються лічбі (пошуки, настрої); - частотними є спонукальні і наказові форми дієслова; - серед часових форм найбільш частотними форми теперішнього і минулого часу; - часто вживаними є частки не, ж, адже, ось, навіть, лише; - вживання похідних складених прийменників (на шляху, у сфері); - наявні питання-відповіді, риторичні питання, повтори; - характерною є інверсія.

Функційний стиль науковий – стиль, який вживається в науковій діяльності, освіті та навчанні. Метою є систематизація знань, пізнання

світу, доведення теорій, повідомити або довести інформацію. Реалізується в жанрах наукової діяльності, зокрема лекції, статті, довідники, підручники та інше.

Приклад тексту даного стилю:

Капуста білоголова – рослина, яка належить до родини хрестоцвітних (або капустяних). Дворічна рослина, у якої формується качан в перший рік, а після цього наростає стебло і з'являється листя. Основний колір рослини – зелено-білий. Листя овальної форми, за розмірами 10-60 см. Деякі сорти капусти можуть мати висоту до 1,5 метрів і ширину до 2 метрів.

На сьогодні нараховується майже 60 видів овочу, які можуть бути ранніми, середніми та пізніми за періодом цвітіння.

Науковому стилю притаманне вживання термінології, наявність таблиць чи схематичних зображень, розповсюжене використання слів іншомовного походження, фразеологізмів, цитат та посилань.

Таблиця 1.3.

Мовні особливості наукового стилю

Мовні особливості [41]:
а) на лексичному рівні [41]: - велика кількість термінів (асиміляція, атрибутивні словосполучення, амфібрахій, синус, косинус); - широке використання абстрактної лексики (випарювання, мислення, кислотність);
б) на граматичному рівні [41]: - іменний характер мовлення (перевага іменних частин мови над дієсловами); - використання іменників у формі однини (температури, олії, води);

- перевага відносних прикметників над якісними;
- перевага форм недоконаного виду дієслів над формами доконаного виду;
- рідко не вживаються форми 1 особи однини дієслів і займенник «я»;
- вживання дієслів-зв'язки (мати, стати, називатися);
- широке вживання простих поширених і складнопідрядних речень;
- широке вживання простих поширених і складнопідрядних речень;
- частотними є неозначено-особові та безособові речення (Можна застосовувати формулу; Важливо підкреслити, що...);
- частотними є речення зі складеним іменним присудком;
- поширені речення з підрядним означальним і з'ясувальним означальним серед складнопідрядних речень;
- використання вставних слів і словосполучень;
- ускладнення речень дієприкметниковими і дієприслівниковими зворотами, уточнюючими членами.

Розмовний стиль – стиль, який вживається у повсякденному, суспільно-побутовому житті. Виконує комунікативну функцію, мета – з'ясування побутових відносин під час усних розмов.

Даний стиль характеризується вживанням фразеологізмів, просторіч, наявністю питальних та спонукальних речень та звертань, часте використання вставних слів, лексика може бути різноманітною.

Прикладом даного стилю є текст:

Олю, уяви тільки-но, який у нас дивний сусід. Він живе сам, до того ж ще трішки недочуває. Зранку вмикає телевізор так, що чути на всю вулицю. Так він в той телевізор весь день бубонить: бу-бу-бу та бу-бу-бу.

Дивиться усе підряд, любить найбільше всілякі політичні виступи. А нам за стінкою все чутно, таке відчуття ніби ми на засіданні Верховної Ради.

Буває таке, що йому по телефону дзвонить син. І що ти думаєш, він хоч коли вимикає свій «ящик»? І не мрій! Спочатку телефон «розривається» десь п'ять хвилин на всю гучність, бо він нічого не чує. А потім він «горлає» на все горло в «трубу», це ми знаємо, що Мишко дзвонить.

Таблиця 1.4.

Мовні особливості розмовного стилю

Мовні особливості [41]:
<p>а) на лексичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання розмовної, просторічної лексики (балакати, лісопед); - уживання жаргонізмів (бабло (гроші), предки (батьки)); - використання діалектної лексики (чара (сковорідка)); - вживання слів лайливого характеру (морда (обличчя людини), патякати (говорити)); - використання фразеологізмів (обіцянка – цяцянка; золоті руки);
<p>б) на граматичному рівні [41]:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вживання збірних іменників з такими суфіксами як –в-, -н-, -от- (братва, дівота); - вживання слів із зменшено-пестливими суфіксами (малесенький, ставочок) та збільшено-згрубілими суфіксами (вітрище, голосище); - широке використання звуків; - речення неповні, обірвані; - вживання питальних, окличних речень.

Офіційно-діловий стиль – стиль, який використовується під час офіційно-ділового спілкування. Виконує функцію повідомлення. Мета – регулювання державних відносин, обслуговування громадянських потреб, реалізується під час нарад, ділових зустрічей або ж у ділових паперах.

Має такі ознаки як стандартна канцелярська лексика, точність, поділ на певні частини, відсутність емоційності, авторських рис, також

відсутні розмовні слова. Даний стиль має такі підстилі: дипломатичний, юридичний, канцелярсько-діловий.

Приклад даного стилю:

*В.о. міського голови м. Києва
Караульній Софії Вікторівні
Маслянник Зої Василівни,
Яка проживає за адресою:
вул. Доброти, 11, корп.3, кв. 203,
м. Київ, 73009*

СКАРГА

Протягом зими 2019 року у моїй квартирі, що знаходиться за такою адресою: вулиця Доброти, 11, не було опалення. Іноді в будинку температура опускалась до 7 градусів. З моєї сторони було звернення з проханням відремонтувати труби, на що результату не побачила. Зараз наближається ще одна зима, і всі жильці будинку сподіваються на розгляд і виконання нашого прохання.

12.09.2019

Особистий підпис

Таблиця 1.5.

Мовні особливості розмовного стилю

Мовні особливості [41]:
а) на лексичному рівні [41]:
- використання розмовної, просторічної лексики (балакати, лісопед);
- уживання жаргонізмів (завистнути в інтернеті, бабло (гроші), предки (батьки));
- використання діалектної лексики (чара (сковорідка));

- вживання слів лайливого характеру (морда (обличчя людини), патякати (говорити));
- використання фразеологізмів (обіцянка – цяцянка; золоті руки);

б) на граматичному рівні [41]:

- вживання збірних іменників з такими суфіксами як –в-, -н-, -от- (братва, дівота);
- вживання слів із зменшено-пестливими суфіксами (малесенький, ставочок) та збільшено-згрубілими суфіксами (вітрище, голосище);
- широке використання звуків;
- речення неповні, обірвані;
- вживання питальних, окличних речень.

Отже, в українській мові функціонують такі тексти мовних стилів: художній, публіцистичний, офіційно-діловий, розмовний та науковий. Кожен із стилів виконує свою функцію та має власну мету. Художній стиль – виконує естетичну функцію, мета – передача образної інформації, вплив на емоції читача. Публіцистичний стиль – інформативна функція, мета – здійснити вплив на читачів. Основне призначення офіційно-ділового стилю – інформування або ж констатація фактів. Розмовний стиль реалізується в усній формі під час повсякденного життя, з метою вирішення суспільно-побутових питань. Науковий стиль реалізується в наукових працях, характеризується точністю, виконує пізнавально-інформативну функцію.

1.3. Значення текстів різних стилів для майбутніх вчителів початкової школи

Для майбутніх вчителів початкової школи курс "Українська мова (за професійним спрямуванням)" є важливою дисципліною.

Адже, вчитель, педагог - це приклад для дітей. Діти постійно вчаться у дорослих, у людей, які є прикладом, авторитетом для них. Манеру спілкуватися також переймають від них.

Тому педагоги мають володіти культурою мови, яку пов'язують з умінням чітко комунікувати та правильно писати, добирати доцільні слова відповідно темі та меті.

Культура мови - це загальноприйнятий мовленнєвий етикет: усталені форми вітання, запрошення, побажання тощо [3, с.27].

Мовлення педагога має бути [3, с.27]:

- відповідно літературним нормам (а саме: орфографічним, орфоепічним, словотвірним, морфологічним, акцентуаційним, лексичним, пунктуаційним, стилістичним, синтаксичним);

- змістовним, тобто розкривати тему з усіх сторін, докладно ознайомлювати з інформацією даної теми;

- логічним викладом думок;

- використання різних слів, зв'язок;

- засоби вираження думок мають відповідати стилю вираження;

- точним (слова мають відповідати змісту комунікатора);

- виразним (робити акценти, виражати власну думку щодо теми мовлення);

- доречним;

- тактовним.

Мовлення вчителя повинне мати такі ознаки: чистота, виразність, естетичність, доречність, логічність тощо. Це характеристика професійного мовлення. Розглянемо детальніше кожен характеристику.

Чистота професійного мовлення характеризується відповідністю сучасним літературним нормам. Це літературно-нормативна вимова, грамотність в письмі, відсутні діалектизми, вульгаризми, суржик, правильно побудовані речення, взаємозв'язок мети, завдань, стилів, жанрів мовлення.

Логічність професійного мовлення – це правильність мовлення, послідовність викладу думок, в якому простежується внутрішній зв'язок, матеріал відповідає дійсності, все чітко і зрозуміло, відсутній подвійний сенс у словах. Також важливим є те, що мовець викладає думки послідовно, завершує одну розповідь та плавно переходить до іншої, додає доцільні коментарі, використовує художні засоби.

Доречність професійного мовлення – влучно підібрані мовні засоби, які відповідають змісту та меті повідомлення. Також це уміння правильно підібрати або визначити форму, інтонацію, тон комунікації. Комунікативна доцільність характеризується умінням бути тактовним, свідомо вести діалог, монолог, полілог.

Багатство професійного мовлення – полягає у великому обсязі словникового запасу, уживанні різноманітних синтаксичних конструкцій, словосполучень. Багате мовлення – мовлення, у якому наявні синтаксичні виражальні засоби, синоніми, антоніми, застосування тропів, стійких висловів. Педагог має організувати своє мовлення, щоб активно вплинути на співбесідника.

Візитною карткою педагога є його мовлення. Саме тому велику роль відіграє мовний етикет.

Мовний етикет характеризується сукупністю мовних засобів, які регулюють поведінку педагога в процесі мовлення [3, с.41].

Також зовнішню культуру людини відіграє мовленнєвий етикет, який впливає на формування особистості людини.

Вищим рівнем професійного мовного етикету є спілкувальний етикет. Великого значення мають міміка, жести, тон педагога.

Отже, для майбутніх педагогів курс «Українська мова (за професійним спрямуванням)» належить до основної освітньої компоненти. Студенти вчаться оформлювати документацію, працювати з нею та іншими діловими паперами. Також вчаться правильно спілкуватися, підбирати слова, вживати в своє мовлення антоніми, синоніми та інші

слова, які збагачують і прикрашають мовлення. Важливість курсу в тому, що мовлення людини – це її візитна картка, а мовлення педагога - це його обличчя. Адже саме з педагога учні беруть приклад, як в манерах, так і в спілкуванні, жестикуляції тощо.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА РОБОТИ З ТЕКСТАМИ РІЗНИХ СТИЛІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

2.1. Аналіз програми і навчально-методичної літератури

Навчальна програма курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» складається з чотирьох розділів: пояснювальна записка, зміст дисципліни, зміст програми та література.

Авторами даної програми є С.В. Шевчук та І.В. Клименко, які є викладачами Національного педагогічного університету М.П. Драгоманова.

Програма створена для студентів освітньо-професійного рівня – бакалавр.

Отже, розглянемо кожен з розділів програми детально.

І розділ – пояснювальна записка. Це так званий вступ до програми, який ознайомлює здобувачів освіти, що «метою курсу є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні» [36].

Метою навчальної дисципліни є «сформувати комунікативну компетентність студентів; засвоїти комунікативний досвід, який нашоухує на розвиток креативних здібностей студентів і спонукає їх до самореалізації, активізує пізнавальні інтереси, реалізує евристичні здібності як визначальні для формування професійної майстерності та конкурентоздатності сучасного фахівця; вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: вплив на співрозмовника за допомоги вмілого використання різноманітних мовних засобів, оволодіння культурою монологу, діалогу та полілогу; сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики і

термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів, послуговування різними типами словників» [36].

Завданнями навчальної дисципліни є [36]:

- формування чіткого і правильного розуміння ролі державної мови у професійній діяльності;
- забезпечення дотримання вимог культури усного й писемного мовлення та оволодіти нормами сучасної української літературної мови;
- вироблення навичок самоконтролю;
- розвиток творчого мислення у студентів;
- виховання поваги до української літературної мови та мовних традицій;
- навчити працювати з фаховою термінологією та працювати, редагувати тексти різних стилів.

До закінчення курсу студенти повинні [36]:

- засвоїти й практично оволодіти нормами сучасної української літературної мови;
- висловлювати власну думку відповідно до роду проблем у професійній діяльності;
- оперувати текстами офіційно-ділового й наукового стилів;
- уміти складати плани, робити нотатки, готувати реферати;
- уміти оформлювати та створювати різні типи документів;
- уміти користуватися словниками та іншими довідниками.

Відповідно навчальному плану на вивчення курсу приділяється 3 навчальні семестри. Курс поділено на 3 змістові модулі, протягом яких студенти виконують безліч самостійних робіт, 2 контрольні роботи та пишуть реферати.

Також в програмі розміщена шкала оцінювання - від 1 до 100 балів.

II розділ – зміст дисципліни. В даному розділі описано розподіл навчального часу, зміст навчання та кількість годин.

Матеріал навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів:

- законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування. Модуль складається з трьох тем. На даний модуль за навчальним планом виділено всього 22 години. З них – 6 годин на самостійну роботу, 16 – на аудиторну, 6 годин – на лекції та 10 годин – на практичні та тренінгові заняття;

- професійна комунікація – модуль складається з п'яти тем та модульного контролю. Всього виділено 50 годин на вивчення даного модулю. З них – 16 годин на самостійну роботу, 34 години на аудиторну, 8 годин на лекційні заняття та 28 годин на практичні та тренінгові заняття;

- наукова комунікація як складова фахової діяльності – модуль складається з трьох тем та модульного контролю. На вивчення матеріалу з даного модулю всього виділено 36 годин, з них - 14 годин – на самостійну роботу, 22 години – на аудиторну, 4 години – на лекційні заняття та 16 годин на тренінгові та практичні заняття.

III розділ – зміст програми. Складається з трьох підрозділів.

Підрозділ 3.1. Тематика лекційних занять – структуровано в три змістові модулі.

Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного мовлення – навчальний матеріал подано в трьох темах.

Змістовий модуль 2. Професійна комунікація – навчальний матеріал подано в восьми темах.

Змістовий модуль 3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності – навчальний матеріал подано в трьох темах.

Підрозділ 3.2. Теми для самостійної роботи – в даному підрозділі пропонується 18 тем для самостійного опрацювання студентами.

Підрозділ 3.3. Питання для підсумкового контролю. Даний підрозділ містить 52 питання, на які студенти повинні відповісти на контрольній роботі.

IV розділ – Рекомендована література. В даному розділі представлена основна, додаткова література, також словники та інтернет-ресурси.

Плани практичних занять та методичні рекомендації викладено у методичний посібник «Українська мова (за професійним спрямуванням) – плани практичних занять та методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуальної роботи для студентів II курсу (модулі I-IV)». Укладачами даного посібника є: Варнавська І.В., Грицина В.І., Левакіна Т.В., Мироненко О.В. та інші.

На перших сторінках збірника укладено список літератури до курсу, який рекомендовано для студентів.

Далі практичні завдання структуровано в чотири модулі.

I модуль – нормативно-стильові параметри професійної комунікації. В даному модулі пропонується самостійна робота протягом трьох практичних робіт.

II модуль – основи культури української мови, представлений у чотирьох практичних роботах, де остання – залікова контрольна робота.

III модуль – писемна професійна комунікація, який складається з трьох практичних робіт.

IV модуль – ділові папери як засіб писемної професійної комунікації, представлений у трьох практичних роботах.

Кожне практичне заняття складається із представленого плану роботи, питань для самоконтролю, літератури, якою можна користуватися під час підготовки до заняття. Далі представлено практичну частину, теоретичний матеріал з відповідної теми та в кінці – самостійну роботу.

Після II і IV змістових модулів надруковано індивідуальну навчально-дослідну роботу до I-II та III-IV модулів, в якій

рекомендовано підготувати повідомлення з даної теми, провести наукове дослідження у вигляді реферату. Також надаються вимоги до написання реферату та правила оформлення даного виду роботи.

Проаналізувавши дані програми, можемо зробити висновок, що текст вивчається протягом всього курсу. Робота з текстом – є основною роботою на заняттях.

Частіше студентам пропонується на виконання вправи такого типу:

- проаналізуйте текст з погляду: а) мети його укладання; б) форми реалізації; в) сфери використання; г) стильових рис / мовних особливостей;

- перекладіть вирази українською мовою, з кількома складіть речення;

- прочитайте текст та відредагуйте його. Зверніть особливу увагу на порушення стилістичних норм. До якого стилю ви віднесете даний текст? Поясніть чому;

- поясніть, яке словосполучення правильно вжити та запишіть правильні варіанти;

- прочитайте текст. Визначте основну тему та головну думку. Розставте розділові знаки;

- відредагуйте тексти заяв, запишіть правильні варіанти;

- відредагуйте текст, допишіть відсутні дані;

- відредагуйте подані словосполучення, вжиті в текстах офіційно-ділового стилю. Прокоментуйте характер допущених помилок;

- та інші.

Отже, під час вивчення даного курсу, студенти працюють з текстами таких стилів як розмовний, художній, науковий, публіцистичний та офіційно-діловий. Найбільше уваги та завдань зосереджено на роботу з текстами офіційно-ділового стилю та наукового. На практичних заняттях майбутні вчителі під час роботи з текстами різних стилів удосконалюють такі мовні норми: акцентуаційні, орфографічні, лексичні, граматичні, пунктуаційні тощо.

2.2. Система вправ для роботи з текстами різних стилів

Курс «Українська мова з професійним спрямуванням» вивчається з метою розвитку навичок спілкування, мислення, підвищення професійної грамотності майбутнього педагога.

Задля досягнення вищезазначених цілей, пропонуємо переглянути декілька вправ роботи з текстами для студентів – майбутніх педагогів.

1. *Відредагуйте тексти заяв та запропонуйте правильний варіант.*

А. ЗАЯВА

Шановний директору, до Вас звертаюсь я, водій автобази Глущенко Іван. Дуже прошу, щоб Ви звільнили мене на декілька днів від професійної роботи, а саме від поїздок на далекі відстані. Я зараз проходжу лікування у лікарні, довідку за потреби надам. Дуже прошу схвалити моє прохання.

12 жовтня 2019 рік

Іван Глущенко

Б. Начальнику технічного відділу Сидорову

Дуже прошу, Лемещук Станіслав, надати мені мінівідпустку на шість днів, за власний рахунок. З 23 по 29 листопада за сімейними обставинами.

Працівник Станіслав Лемещук

2. *Відредагуйте речення та запишіть текст*

1) Я, Мазуренко Сергій Олександрович, народився 21.08.1984 р. в м. Первомайськ. 2) На протязі 1991-2001 р. навчалося у зош №3. 3) У 2001 року поступив в училище професійне-технічне №8 у м. Старокостянтинів. 4) Маю батька – Більмак Тарас Олександрович, який родився 1949 році. 5) Також маю матір – Рудницька Ірину Михайлівна.

3. *Прочитайте документ та вкажіть реквізити, які пропущено. Визначте помилки. Запишіть відредагований варіант.*

ЗВІТ

Херсонський державний університет
про педагогічну практику

Я проходила педагогічну практику у 55 школі м. Херсону. За час проходження даної практики, я провела 10 залікових уроків з української мови (5) та літератури (5).

Було проведено різних типів уроки, перевірено письмові роботи різних типів, я підготовлювала дидактичні матеріали, організовувала позакласну роботу.

Студентка педагогічного факультету

Мірошенко О.Л.

(підпис)

4. Проаналізуйте речення. Поясніть допущені помилки. У текстах якого функційного стилю можливо використовувати відредаговані речення?

1) Згідно вашій заявці придбано 150 прим. словника й 150 екз. атласів. 2) Сергій Володимирович на даний час знаходиться у стані відрадження. 3) Службові документи т. Шульман Катерина Юріївни замінити на Супрун по зв'язку з браком. 4) За зв'язком моєї відпустки усі мої практичні обов'язки передати Швидкому Анатолію Сергійовичу. 5) Увага! 10.09.2020 о 16.30 год. в актовому залі проведуться загальношкільні збори для батьків. Батькам 1-го класу необхідно мати при собі документи на дитину для вступу в школу.

5. Розмістіть речення за змістом так, щоб вони склали текст. Утворений текст запишіть. Визначте структурні частини. Поясніть правопис слів.

1. Тобто, увесь розвиток його наукової творчості відбувався в Україні, а після - події також пов'язані з Україною. 2. Із захватом він говорив, що Київ – його улюблене місто, зрівнявши його лише з Парижем. 3. Незважаючи на те, що народився не в Україні, фізик все своє життя вважав себе українцем, так, як батьки з ним ще маленьким

переїхали до *Полтавщини*, де він і зростав. 4. Людина-парадокс... 5. У тяжкі часи для України – під час знищення *української інтелігенції* – визнав себе українцем і говорив про себе так протягом свого *життя*. 6. Таким був один із найвідоміших українських діячів ХХ століття – Микола Боголюбов, який був засновником Інституту теоретичної фізики Академії наук України.

6. *Проаналізуйте текст відповідно:*

а) мети укладання;

б) форми реалізації

в) сфери використання;

г) стилевих рис.

В.о. міського голови м. Києва
 Караульній Софії Вікторівні
 Масляник Зої Василівни,
 Яка проживає за адресою:
 вул. Доброти, 11, корп.3, кв. 203,
 м. Київ, 73009

СКАРГА

Протягом зими 2019 року у моїй квартирі, що знаходиться за такою адресою: вулиця Доброти, 11, не було опалення. Іноді в будинку температура опускалась до 7 градусів. З моєї сторони було звернення з проханням відремонтувати труби, на що результату не побачила. Зараз наближається ще одна зима, і всі жильці будинку сподіваються на розгляд і виконання нашого прохання.

12.09.2019

Особистий підпис

7. Відредагуйте та запишіть правильні словосполучення, введіть їх у речення. З якою метою використовуються такі формули у текстах?

1. Представити претензії теле- та радіокомпаніям
2. Дозвольте віддячити Вас
3. Одержати письмо

4. Оголосити просьби
5. Зовсім неприємливе рішення
6. Зробили слідуючі висновки
7. Ми вибачаємось
8. Винести вдячність
9. Виставити претензію
10. Позволь Тебе подякувати
11. Відпускати товари
12. На протязі тижня
13. Професіональні правила
14. Послати на пошту
15. Приємливі умови роботи

8. *Які мовні формули потрібно використовувати в зазначених ситуаціях? Запишіть.*

- а) В університеті Ви зустріли викладача;
- б) Ви і викладач прощаєтесь;
- в) Під час прогулянки з другом/подругою ви зустріли свого давнього знайомого – представте їх один одному;
- г) Вам потрібно звернутися до викладача, щоб він повторив останнє речення;
- д) Вам потрібно вибачитись перед батьками.

9. *Перекладіть з російської на українську. З трьома (на вибір) складіть речення.*

Профессиональные правила, не хватает десять человек, приемлемые условия, до пятидесяти лет, приняты меры, выслать семидесяти адресатам, прийти к заключению, экономические отношения, миллиардам жителей планеты, истекший срок, ведущий праздник, планирующий отпуск.

10. *Розкрийте дужки, побудуйте сполучення слів, з деяким з них складіть речення.*

24 (рік), 68 (гривня), 12 (лист), 46 (папка), 45 (комплекс), 4 (машина), 233 (квартира), 18 (зошит), 13 (жовтень), 25 (комп'ютер), 16 (лист).

11. Розкрийте дужки та запишіть текст у правильному варіанті. Дотримуйтесь правил милозвучності.

(У, в) давнину було створено науку історія, яка вивчає (та, й, і) розповідає про всі події, що відбувалися (у, в) житті людей. Кожна держава та народ мають свою історію. (Із, зі, з) століття (у, в) століття, (із, зі, з) покоління (у, в) покоління складається, пишеться (та, й, і) переказується історія кожної держави, окремих міст (та, й, і) сіл.

Має свою історію (та, й, і) першооснова кожного суспільства – родина. Родина, сім'я – це група людей, яка складається (із, зі, з) чоловіка, дружини, дітей та інших близьких родичів, які живуть разом. Родина до родини – це народ. Отже, знати, оберігати (та, й, і) примножувати пам'ять роду свого народу, пам'ять про своїх пращурів – це не примха (та, й, і) не данина моді. Це була (та, й, і) є потреба триматися свого родоводу, оберігати сімейні традиції та передавати їх (у, в) спадок іншим.

12. Прочитайте подані тексти, вкажіть, яка лексика переважає корінна чи запозичена? Впишіть 4-5 слів, засвоєних з інших мов, з'ясуйте їх походження та значення. Яким словником ви користувалися?

Підприємство може складатися з виробничих структурних підрозділів (відділень, виробництв, бюро, дільниць, цехів, бригад, лабораторій тощо), а також функційних структурних підрозділів апарату управління (управлінь, відділів, бюро, служб тощо).

13. Функції, права та обов'язки структурних підрозділів підприємства визначаються положеннями про них, які затверджуються в порядку, визначеному статутом підприємства або іншими установчими документами.

1. Підприємство самостійно визначає свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників та штатний розклад, а також має право створювати філії, представництва, відділення та інші відокремлені

підрозділи, погоджуючи питання про розміщення таких підрозділів підприємства з відповідними органами місцевого самоврядування в установленому законодавством порядку. Дані відокремлені підрозділи не мають статусу юридичної особи та діють на підставі положення про них, затвердженого підприємством. Вони можуть відкривати рахунки в установах банків відповідно до законодавства України

(Іванілов О.С. Економіка підприємства).

2. Спілкувальний (комунікативний) етикет у вербальному вияві та невербальному - загальнолюдське явище. Йому притаманні етнічні особливості та національна своєрідність. Це спричинено, з одного боку, специфікою природно-кліматичних умов та способами господарювання, контактами з іншими народами, впливом релігії, рівнем культурно-цивілізаційного розвитку тощо, а з іншого – «душею народу», його вдачею, національним характером, темпераментом, ментальністю. Наприклад, українцям, за словами Михайла Грушевського, властивий «високий розвиток своєї гідності, любові до певних, установлених зверхніх форм, «законних річей», культурних та громадських вартостей життя». У мовленнєвому етикеті українців відбито такі риси, як побожність, шану до батьків, до жінки, демократизм, емоційність, естетизм, делікатність та ін.

(Марія Стахів. Український комунікативний етикет).

3. На сучасному етапі розвитку нашого суспільства однією з актуальних проблем є пошук дійових чинників оздоровчого впливу на студентську молодь, яка у зв'язку з перенесеними захворюваннями не може в повній мірі використовувати можливості загальноприйнятої системи фізичного виховання і за станом здоров'я віднесена до спеціальної медичної групи. Тривожні тенденції збільшення контингенту в спеціальних медичних групах свідчать не лише про проблематичність їх подальшого всебічного розвитку, а й на можливі перспективи зростання кількості молодих спеціалістів із зниженою працездатністю і ранньою інвалідністю.

(Присяжнюк С.І. Фізичне виховання).

14. Прочитайте текст. Яка лексика в ньому переважає – корінна чи запозичена? Випишіть 4-5 слів, засвоєних з інших мов, з'ясуйте їх походження та значення. Яким словником ви користувалися?

Алгоритм має певні характеристичні особливості, які називають властивостями алгоритму.

Першою властивістю, яка притаманна алгоритму, є *дискретність*. Дискретність означає подання процесу розв'язання задачі у вигляді послідовності відокремлених простих дій, які виконуються одна за одною в певному порядку. Лише після завершення виконання однієї дії можна перейти до наступної.

Друга властивість алгоритму – це *скінченність*, або *результативність*. За скінченну кількість кроків алгоритм приводить до здобуття потрібного результату або до досягнення поставленої мети.

Третя властивість алгоритму є його *зрозумілість* виконавцеві. Алгоритм складається тільки з таких команд, які входять до системи команд його виконавця.

Важливою властивістю алгоритму є *детермінованість*, або *визначеність*. Кожна команда алгоритму точно й однозначно описує дії виконавця - що йому треба зробити на певному кроці та до якої команди перейти на наступному. У виконавця не може виникнути потреби в будь-якій додатковій інформації. Можливість самостійного прийняття виконавцем будь-яких рішень виключена. Таким чином, алгоритм прописує *точно*, тобто без будь-яких відхилень, і *формально*, тобто без втручання в смисл, виконання його команд.

(Білоусова Л.І., Муравка А.С., Оліфіренко Н.В. Інформатика).

15. Прочитайте текст. Відредагуйте його, зверніть особливу увагу на порушення стилістичних норм. До якого стилю належить текст? Обґрунтуйте свою думку.

Вельмешановний пан Богдан!

На підтвердження нашої попередньої домовленості надсилаємо вам запрошення у писемному вигляді прийняти участь в науковій конференції, яку буде проведено 12.01.2013 р. у м. Херсоні. Вашу доповідь з теми "Мистецтво ділового листування" включено до програмки конференції.

Оргкомітет конференції забезпечує проживання в готелі строком з 12.01.2013 р. по 14.01.13 р.

На забудьте! Регістрація учасників конференції проводитиметься з 12.01.2013 р. в 15.00 годину в приміщенні Херсонського державного університета.

Хай вам щастить!

З повагою завідуючий кафедри

І.О. Плющ

16. Запишіть речення та розставте розділові знаки. Поясніть пунктограми.

Якщо людина своїми діями заслужила погане ставлення людей до себе то хоча б якою вона була багатою чи яку б високу посаду обіймала якої слави зажила усе це не переважить на терезах людську осуду.

Щоби в колективі шанували та любили треба я вважаю сумлінно ставитись до справи працювати для людей для суспільства. Я знаю багатьох хто вважає себе дуже щасливою людиною саме тому що все своє свідоме життя плідно працював. І для мене завжди в житті на першому місці була праця. Зараз теж усе чим живу це робота робота робота... Це та воля до праці яка рухає своїми помислами й вчинками. (М. Амосов).

17. Дослідіть способи зв'язку між складовими частинами текстів. Назвіть істотні ознаки послідовного та паралельного зв'язку.

1) Шевченко – наш поет та перший історик. Шевченко першим за всіх запитав наші німі могили, що вони таке, і одному тільки йому дали вони ясну відповідь, ясну, як Боже слово. Шевченко перше всіх додумався, чим наша старосвітчина славна і за що проклянуть її грядущі роди.

2) Призвичаєні до землі переселенці бралися за плуг та вирощували хліб. Вони годували й випасали худобу, полювали на хижих звірів, займалися рибальством і бджільництвом. Праця цих роботящих людей давала плоди.

3) Саме інженери примусили вчених подумати, як втрутитися у найглибші тайники кристалів, перетворити графіт на алмаз. Інколи вони вкраплені у метеоритах, які прилітають з космосу на землю. Очевидно, створюють їх височенні температури, надвисокі тиснення удару при падінні на землю.

4) Леся Українка – одна з поетес світу, яку вважають найоригінальнішою. Багатогранний талант Леся Українка успадкувала від своєї матері, Ольги Косач, яка виступала під літературним псевдонімом Олена Пчілка. Від своєї матері Леся Українка перейняла й літературний хист, і замилювання до фольклору та етнографії.

5) Дуже освічений був лікар у Ярослава Мудрого. Звали його Саргісом. Знав цей лічень кілька мов, мав при собі багату медичну бібліотеку.

18. Відредагуйте подані словосполучення. Запишіть правильні варіанти. Із трьома (на вибір) складіть речення.

Дякуюючи підтримці, займатися своєю справою, заставити повернутися, згідно інструкції, співробітництво у науковій, культурній областях; співставляти собі вартість продукцій, малоімущі верстви населення, нижчестоящі адміністративні органи, звертатися з приладами, накаляти пристрасті, заплатити пошліну, відміняти (закон, указ, заняття), головна увага ним приділяється.

Отже, робота з текстами різних стилів передбачає виконання вправ різноманітних видів: розрізняти стилі текстів, уміння визначати мовні засоби, уміння редагувати текст тощо. Всі види вправ сприяють засвоєнню матеріалу, розвитку та збагаченню словникового запасу, розвитку професійного мовлення. У вищих навчальних закладах увага

переважно зосереджена на роботі з текстами наукового, художнього та офіційно-ділового стилів, адже кожен педагог має опанувати навички вправно користуватися текстами різних стилів.

2.3. Результати експериментального дослідження

В основі магістерської роботи лежить гіпотеза, яка полягає в тому, що рівень засвоєння роботи з текстами різних стилів, а також мовленнєвої компетентності майбутніх вчителів початкової школи підвищиться, якщо:

- забезпечити функціонально-стилістичне спрямування для вивчення української мови;
- використовувати лексико- та граматико-стилістичні вправи на базі текстів різних стилів;
- застосовувати ефективні методи навчання та прийоми.

З метою перевірки ефективності оволодіння студентами елементами роботи з текстами різних стилів ми провели експериментальне дослідження.

Дослідження проходило на базі Херсонського державного університету під час вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням».

Експериментальну роботу було здійснено в ході педагогічного експерименту, який було проведено у два етапи: констатувальний та формувальний (діагностичний та заключний відповідно).

Основне завдання констатувального етапу – перевірка рівня вироблених умінь у студентів відповідних груп. Для цього учасників експерименту ми розподілили на дві групи: експериментальну (ЕК) та контрольну (КГ). В експериментальну групу розподілено 20 осіб, в контрольну – 21 особу. Студенти обох груп мали показники майже однакової успішності.

На першому етапі дослідження студентам експериментальної й контрольної груп ми запропонували завчасно підготовлені однакові вправи на виконання.

У ході констатувального етапу ми обрали критерії, відповідно яких можемо діагностувати початковий рівень оволодіння студентами елементами роботи з текстами різних стилів:

- 1) розрізнявати стилі текстів;
- 2) уміти визначати мовні засоби;
- 3) уміти коригувати текст.

З цього приводу ми виділили рівні сформованості уміння працювати з текстами різних стилів: високий, середній, низький.

Дані, які ми отримали в групі визначили за формулою середнього арифметичного.

Таблиця 2.1.

Результати констатувального етапу

Критерії (групи умінь)	Рівень сформованих умінь / групи					
	Високий (%)		Середній (%)		Низький (%)	
	ЕК	КГ	ЕК	КГ	ЕК	КГ
1.Розрізняти стилі текстів	12	10	34	38	54	52
2.Уміння визначати мовні засоби	16	18	42	36	42	46
3.Уміння редагувати текст	20	22	44	40	36	38

Отже, результати дослідження на констатувальному етапі показують, що обидві групи студентів повністю сформували певну групу навичок, але деякі студенти недостатньо володіють змістом теоретичних матеріалів. Відсутність досконалих методичних умінь у роботі з текстами різних стилів доводить низький рівень показників.

Результати діагностичного етапу спостереження показують, що показники контрольної та експериментальної груп дещо відрізняються між собою, це є показником того, що рівень сформованості досліджуваної групи навичок, як правило, низький. Все це потребує пошуку ефективних шляхів підвищення рівня засвоєння студентами елементів роботи з текстами різних стилів, що і становило основу формувального етапу експериментальної роботи.

На формувальному етапі експерименту контрольна група і надалі навчалася звичайним чином під час освітньої компоненти «Українська мова за професійним спрямуванням», під час навчання в експериментальній групі було використано окремо підібрані спеціальні вправи і завдання різного типу на роботу з текстами різних стилів. Потім в обох групах ми провели ще одну перевірку рівня засвоєння умінь працювати з текстами різних стилів за визначеними критеріями.

Таблиця 2.2

Результати формувального експерименту

Критерії (групи умінь)	Рівень сформованих умінь / групи					
	Високий (%)		Середній (%)		Низький (%)	
	ЕК	КГ	ЕК	КГ	ЕК	КГ
1.Розрізняти стилі текстів	26	18	54	42	20	40
2.Уміння визначати мовні засоби	30	18	58	40	12	42
3.Уміння редагувати текст	32	24	60	46	8	30

На формувальному етапі ми порівняли дані, які отримали в експериментальній групі та контрольній відповідно до сформованості умінь, які ми досліджуємо (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Порівняльний аналіз рівнів засвоєних умінь в експериментальній та контрольній групах

Рівні сформованих умінь	Групи (%)	
	ЕК	КГ
Високий	29,3	20,0
Середній	57,3	42,6
Низький	13,4	37,4

Згідно порівняльного аналізу можемо побачити, що високий рівень умінь, якими оволоділи студенти експериментальної групи збільшився на 9,3%, ніж рівень контрольної групи; середній рівень – на 14,7%, далі бачимо, що низький рівень зменшився на 24%.

Отже, відповідно до результатів експериментального дослідження, ми бачимо, що гіпотезу підтверджено - рівень засвоєння студентами елементів роботи з текстами різних стилів збільшиться, якщо українську мову вивчати відповідно до функціонально-стилістичних засад, використовувати різні вправи та завдання для роботи з текстами різних стилів.

ВИСНОВКИ

Виконавши роботу, ми дійшли таких висновків:

1. Під час вивчення даного курсу, студенти працюють з текстами таких стилів як розмовний, художній, науковий, публіцистичний та офіційно-діловий. Найбільше уваги та завдань зосереджено на роботу з текстами офіційно-ділового стилю та наукового. На практичних заняттях майбутні вчителі під час роботи з текстами різних стилів удосконалюють такі мовні норми: акцентуаційні, орфографічні, лексичні, граматичні, пунктуаційні тощо.

2. Текст — об'єднаний і змістом, і граматично писемний чи усний мовленнєвий масив, основними показниками якого є зв'язність і цілісність. Основні показники тексту - це зв'язність та цілісність. Текст характеризується такими ознаками: цілісністю змісту, зв'язністю викладу матеріалу, структурною організацією, смисловою завершеністю, точністю висловлювань. Будь-який текст має таку структуру: зачин, основна частина та кінцівка.

3. В українській мові функціонують такі тексти мовних стилів: художній, публіцистичний, офіційно-діловий, розмовний та науковий. Кожен із стилів виконує свою функцію та має власну мету. Художній стиль – виконує естетичну функцію, мета – передача образної інформації, вплив на емоції читача. Публіцистичний стиль – інформативна функція, мета – здійснити вплив на читачів. Основне призначення офіційно-ділового стилю – інформування або ж констатація фактів. Розмовний стиль реалізується в усній формі під час повсякденного життя, з метою вирішення суспільно-побутових питань. Науковий стиль реалізується в наукових працях, характеризується точністю, виконує пізнавально-інформативну функцію.

4. Для майбутніх педагогів курс «Українська мова (за професійним спрямуванням)» належить до основної освітньої компоненти. Студенти

вчаться оформлювати документацію, працювати з нею та іншими діловими паперами. Також вчаться правильно спілкуватися, підбирати слова, вживати в своє мовлення антоніми, синоніми та інші слова, які збагачують і прикрашають мовлення. Важливість курсу в тому, що мовлення людини – це її візитна картка, а мовлення педагога - це його обличчя. Адже саме з педагога учні беруть приклад, як в манерах, так і в спілкуванні, жестикуляції тощо.

5. Робота з текстами різних стилів передбачає виконання вправ різноманітних видів: розрізняти стилі текстів, уміння визначати мовні засоби, уміння редагувати текст тощо. Всі види вправ сприяють засвоєнню матеріалу, розвитку та збагаченню словникового запасу, розвитку професійного мовлення. У вищих навчальних закладах увага переважно зосереджена на роботі з текстами наукового, художнього та офіційно-ділового стилів, адже кожен педагог має опанувати навички вправно користуватися текстами різних стилів.

6. Згідно порівняльного аналізу можемо побачити, що високий рівень умінь, якими оволоділи студенти експериментальної групи збільшився на 9,3%, ніж рівень контрольної групи; середній рівень – на 14,7%, далі бачимо, що низький рівень зменшився на 24%.

Отже, відповідно до результатів експериментального дослідження, ми бачимо, що гіпотезу підтверджено - рівень засвоєння студентами елементів роботи з текстами різних стилів збільшиться, якщо українську мову вивчати відповідно до функціонально-стилістичних засад, використовувати різні вправи та завдання для роботи з текстами різних стилів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови / Н.Д. Бабич. – Львів : Світ, 2003. – 432 с.
2. Блощинська В.А. Сучасне діловодство: навч. посіб. / В.А. Блощинська. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 320 с.
3. Варнавська І.В., Грицина В.І., Левакіна Т.В., Мироненко О.В., Місяк Н.В., Мунтян С.В., Перепілка В.І. Українська мова (за професійним спрямуванням) – плани практичних занять та методичні рекомендації. – Херсон: 2013. – 90 с.
4. Вашуленко М.С.: «Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів» / За наук. ред. М.С. Вашуленко. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
5. Волкова Н.М. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.М. Волкова. – К.: Академія, 2001. – 576 с.
6. Волкотруб Г.Й. Стилiстика ділової мови : навч. посiб. / Г.Й. Волкотруб. – К. : МАЦП, 2002. – 208 с.
7. Галузинська Л.І. Українська мова (за професійним спрямуванням) / Л.І. Галузинська, Н.В. Науменко, В.О. Колосюк. – К. : Знання, 2008. – 430 с.
8. Глущик С.В. Сучасні ділові папери / С.В. Глущик, О.В. Дияк, С.В. Шевчук. – К. : А.С.К., 2006. – 400 с.
9. Горбул О.Д. Ділова українська мова / О.Д. Горбул. – К. : Знання, 2007. – 222 с.
10. Гриценко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням / Т.Б. Гриценко – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 640 с.
11. Загнітко А.Т. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування / А.Т. Загнітко, І.Г. Данилюк. – Донецьк : БАО, 2007. – 480 с.

12. Злотницька І.М. Ділова українська мова: навч. посіб. / І.М. Злотницька. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 256 с.
13. Зубков М.Г. Сучасна українська ділова мова / М. Зубков. – 8-е вид., випр. – Х. : СПД ФО Співак Т.К., 2006. – 448 с.
14. Максименко В.Ф. Сучасна ділова українська мова / В.Ф. Максименко. – Х. : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 448с.
15. Мацюк З.О. Українська мова професійного спілкування: навчальний посібник / З.О. Мацюк, Н.І. Станкевич. – 2-е вид. – К. : Каравела, 2009. – 352 с.
16. Мацько Л.І. Культура української мови: підручник / Л.І. Мацько, Л.В. Кравець. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
17. Мацько Л.І. Стилїстика української мови: підручник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.
18. Мироненко О.В. До питання про текст як форму реалізації мовнопрофесійної підготовки. Актуальні проблеми викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням»: матеріали II Регіонального науково-методичного семінару (Херсон, 11 березня 2014 р.) : Наукове видання. Херсон: Айлант, 2014. С. 36-38.
19. Мозговий В.І. Українська мова у професійному спілкування. Модульний курс : навч. посіб. / В.І. Мозговий. – Вид. 3-є переробл. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.
20. Пентилюк М.І. Культура мови і стилїстика / М.І. Пентилюк. – К. : Вежа, 1994. – 240 с.
21. Плющ М.Я., Бевзенко С.П., Грипас Н.Я. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас та ін.: За ред. М.Я. Плющ. – 7-ме вид., стер. – К.: Вища шк., 2009. – 430 с.
22. Полякова Л.О. Український орфографічний словник з граматичними таблицями + короткий правописний коментар. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. – 496 с.

23. Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української лiтературної мови: пiдручник / О.Д. Пономарiв. 3-тє вид., переробл. i доповн. – Тернопiль : навч. книга-Богдан, 2000. – 248 с.

24. Росiнська О.А. Українська мова: Довiдник школяра i студента. – Донецьк: ТОВ «БАО», 2010. – 416 с.

25. Середницька А.Я. Українська мова за професiйним спрямуванням: навч. посiб. / А.Я. Середницька, З.Й. Куньч. – К. : Знання, 2011. – 211 с.

26. Сучасне дiловодство: зразки документiв, дiловий етикет, iнформацiя для дiлової людини: [довiдник] / Вiктор Михайлович Брiцин (ред.), Нiна Гаврилiвна Горголюк (уклад.), Iрина Андрiївна Казiмiрова (уклад.) – 2-ге вид., випр. i допов. – К.: Довiра, 2010. – 678 с.

27. Тикота В.І. Українська мова (за професiйним спрямуванням): Пiдручник для студентiв / В.І. Тикота, Г.М.Гайдученко, С.А. Мартос. – Херсон: ФОП Чальсев О.В. 2012 р. – 347 с.

28. Українська мова: енциклопедiя / НАН України; ред. Кол.: В.М. Русанiвський, О.О. Тараненко (спiвголови), М.П. Зяблюк та iн. – Вид. 2-ге, випр. i доп. – К. : Українська енциклопедiя iм. М.П. Бажана, 2004. – 824 с.: iл.

29. Українська мова i лiтература. Комплексна пiдготовка: [навч. посiб. Для учнiв загальноосвiт. навч. закл.] / : [С.В. Ломакович, А.О. Панченков, Т.О. Лук'янчук та iн.]. – Х. : Факт, 2009. – 308 с. – (Серiя журналу «Вiсник ТiМО»).

30. Український правопис / Ін-т мовознавства iм. О.О. Потебнi НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. – К. : Наук. думка, 2010. – 288 с.

31. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису / М.І. Фурдуй: за ред. В.В. Рiзуна. – К. : Либiдь, 2005. – 272 с.

32. Шевчук С.В. Практикум з української мови. Модульний курс : навч. посiб. / С.В. Шевчук, Т.М. Лобода – К. : Вища школа, 2006. – 236 с.

33. Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Навчальний посібник / С.В. Шевчук, О.О. Кабиш, І.В. Клименко. К. : Алерта, 2011. – 544 с.
34. Шевчук С.В. Українське професійне мовлення: навч. посіб. / С.В. Шевчук. – К. : Алерта, 2011. – 218 с.
35. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко – К. : Алерта, 2012. – 696 с.
36. Шевчук С.В., Клименко І.В. Програма курсу "Українська мова (за професійним спрямуванням)" – К.: 2001. - 20 с.
37. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: навчальний посібник. – К. : Вища шк., 2007 – 823 с.
38. Ющук І.П. Практикум з української мови / І.П. Ющук. – К. : Освіта, 2006. – 254 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Практичне заняття

Тема: Жанри наукового стилю, їх характеристика

План

1. Первинні наукові жанри (курсова, дипломна та магістерська роботи, наукова стаття). Характеристика їх.
2. Вторинні наукові жанри (конспект, реферат, анотація, рецензія, тези). Їх характеристика.

Література

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови.- Львів: Світ, 2003. - 432с.
2. Ботвина Н.В .Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. - К.: "АртЕк", 1999 . - 264с.
3. Зубков М. Сучасна українська ділова мова. -8-ме вид., винр. -Х.:СПД ФО Співак Т.К.,2006. - 448 с.
4. Мацько Л.І.,Кравець Л.В. Культура української фахової мови. - К.:ВЦ "Академія ", 2007 .- 360с.
5. Мацько Л.І. та ін. Стилiстика української мови. - К.: Вища шк.,2003.-462с.
6. Мацюк З.О.,Станкевич Н.І. Українська мова професійного спілкування. - 2-е вид. - К.:Каравела,2008. - 352с.
7. Пентиліук М.І. Культура мови і стилістика. - К.:Вежа,1994. -240с.
8. Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української мови. - 3-тє вид., перероб. і доповн. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2000. - 248с.

Практична частина

1. Запишіть переклад тексту українською мовою. Доповніть його власним міркуванням про переваги й недоліки машинного перекладу.

Перевод – деятельность, заключающаяся в передаче содержания текста на одном языке средствами другого языка, а также результат такой

деятельности. Её теоретическим осмыслением и оптимизацией занимается дисциплина, называемая наукой о переводе и включающая в себя несколько направлений, среди которых выделяются теория перевода, анализ перевода, методика обучения переводу. Особое место занимает машинный перевод – научная и одновременно технологическая дисциплина, связанная и с наукой о переводе, и с компьютерной лингвистикой. Как и многие другие разделы прикладной лингвистики, перевод по существу междисциплинарен – он связан не только с наукой о языке, но и с литературоведением, когнитивными науками, культурной антропологией, страноведением.

2. Зробіть анотаційний переклад поданого тексту.

Информационные технологии (ИТ, от англ. Information technology, IT) – широкий класс дисциплин и областей деятельности, относящихся к технологиям управления и обработки данных, в том числе, с применением вычислительной техники.

В последнее время под информационными технологиями чаще всего понимают компьютерные технологии. В частности, ИТ имеют дело с использованием компьютеров и программного обеспечения для хранения, преобразования, защиты, обработки, передачи и получения информации. Специалистов по компьютерной технике и программированию часто называют ИТ-специалистами.

Согласно определению, принятому ЮНЕСКО, ИТ – это комплекс взаимосвязанных научных, технологических, инженерных дисциплин, изучающих методы эффективной организации труда людей, занятых обработкой и хранением информации; вычислительную технику и методы организации и взаимодействия с людьми и производственным оборудованием, их практические приложения, а также связанные со всем этим социальные, экономические и культурные проблемы. Сами ИТ требуют сложной подготовки, больших первоначальных затрат и наукоемкой техники. Их введение должно начинаться с создания математического обеспечения,

формирования информационных потоков в системах подготовки специалистов.

Основные черты современных ИТ: компьютерная обработка информации по заданным алгоритмам; хранение больших объёмов информации на машинных носителях; передача информации на любые расстояния в ограниченное время.

3. Запишіть українські відповідники до слів, поставте наголос, поясніть правопис.

Бессодержательный, бесконечный, безмолвный, бесспорный, безусловный, безошибочный, безропотный, безнаказанный, безличный, безумолчный (несмолкаемый), без мала (малого), беспрепятственный.

4. Перекладіть дієприкметники українською мовою, уникаючи розгорнутих форм. За потреби послугуйтеся «Російсько-українським словником лексики» С. Караванського, електронним російсько-українським словником [http://r2 u/org.ua](http://r2.u/org.ua).

Наприклад: *Воспламеняющийся – займистий; гордящийся (чем) – гордий з (чого).*

Видоизменяющий, сомневающийся, адаптировавшийся, гнущийся, простирающийся, вьющийся, вращающийся, неразвивающийся, прославившийся, потрескавшийся, продавшийся, приبلудившийся, слепнувший, отдыхающий, капризничавшийся, противоборствующий.

5. Перекладіть фаховий текст обсягом 1 друкована сторінка. Укладіть до тексту російсько-український термінологічний словник.

6. Перекладіть українською мовою.

Военнослужащий, текущий счет, нобеливский вопрос, текущий ремонт, в текущем году, текущие дела, отдыхающий, поступать следующим образом, в следующий раз, он предложил следующее, в последующем надо сделать, последующие поколения, устаревшая методика, обнадеживающий результат, обслуживающий персонал, потрясающая новость.

Додаток Б**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Рибка Тетяна Олександрівна, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

• вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;

- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

• безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;

• оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;

• використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

25.10.2021

(дата)

(підпис)

Тетяна Рибка

(ім'я, прізвище)

